

PERUSOPETUKSEEN VALMISTAVAN OPETUKSEN OPETUSSUUNNITELMA

1. Perusopetukseen valmistavan opetuksen lähtökohdat

Perusopetuslaissa säädetään maahanmuuttajille järjestettävästä perusopetukseen valmistavasta opetuksesta. Maahanmuuttajille järjestettävän perusopetukseen valmistavan opetuksen tavoitteena on antaa oppilaalle tarvittavat valmiudet suomen tai ruotsin kielessä ja tarpeelliset muut valmiudet esiopetukseen tai perusopetukseen siirtymistä varten sekä edistää oppilaiden tasapainoista kehitystä ja kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan. Opetuksen tavoitteena on lisäksi tukea ja edistää oppilaiden oman äidinkielen hallintaa ja oman kulttuurin tuntemusta. Opetuksen tavoitteet on tarkemmin määriteltävä valmistavan opetuksen oppilaan omassa opinto-ohjelmassa. Tavoitteiden määrittelyn lähtökohtana ovat oppilaan suomen tai ruotsin kielen taito sekä oppilaan aikaisempi koulunkäyntihistoria.

Perusopetukseen valmistavaa opetusta annetaan 6–10-vuotiaille vähintään 900 tuntia ja tätä vanhemmille vähintään 1000 tuntia. Opetukseen osallistuvalla on oikeus siirtyä perusopetukseen tai esiopetukseen jo ennen edellä todettujen tuntimäärien täyttymistä, jos hän pystyy seuraamaan perusopetusta tai esiopetusta. Perusopetuslain mukaan opetukseen osallistuvalla on työpäivinä oikeus saada opetussuunnitelman mukaista opetusta, oppilaanohjausta sekä riittävää oppimisen ja koulunkäynnin tukea heti tuen tarpeen ilmetessä.

Perusopetukseen valmistavan opetuksen opetusryhmien muodostamisesta päättää opetuksen järjestäjä. Valmistavaa opetusta voidaan järjestää myös yhdelle oppilaalle. Opetusryhmät muodostetaan oppilaiden ikäkauden ja edellytysten mukaisesti siten, että ryhmäjako edistää oppilaiden tervettä kasvua ja kehitystä sekä varmistaa opetussuunnitelman mukaisten ja oppilaiden omissa opinto-ohjelmissa asetettujen tavoitteiden saavuttamisen. Perusopetukseen valmistavaa opetusta suunniteltaessa, järjestettäessä ja siitä päätettäessä on ensisijaisesti huomioitava lapsen etu.

Valmistavan opetuksen aikana oppilaita integroidaan esi- tai perusopetukseen, oppilaan ikätasoa vastaaviin suomen- tai ruotsinkielisiin opetusryhmiin oman opinto-ohjelman mukaan oppilaan omassa opinto-ohjelmassa määritellyllä tavalla. Integroinnin tavoitteena on edistää kotoutumista, opiskeluvälineiden ja suomen tai ruotsin kielen taidon kehittymistä sekä laaja-alaisen osaamisen ja eri oppiaineiden sisältöjen omaksumista.

Tyrnävällä perusopetukseen valmistavan opetuksen opetusryhmän muodostamisessa minimirajana pidetään lähtökohtaisesti 10 oppilasta. Näin ollen, mikäli kunnassa on vähintään 10 perusopetusta valmistavaa opetusta tarvitsevaa oppilasta lukuvuotta kohden, perustetaan heille oma ryhmä tämän opetuksen järjestämistä varten. Kokonaismäärän ollessa alle 10 oppilasta on pääsääntönä se, että oppilaat integroidaan yleisopetuksen ryhmiin ja heidän osaltaan valmistava opetus ja sen käytänteet kuvataan tarkemmin henkilökohtaisessa opinto-ohjelmassa. Ryhmän perustamispäätöksessä voidaan kuitenkin tehdä tilannekohtaista arviointia tarpeen mukaan.

Valmistavaa opetusta annetaan jokaiselle 6 - 17 -vuotiaalle maahanmuuttajataustaiselle oppilaalle, jonka suomen kielen taito ei vielä ole riittävän hyvä perusopetuksen ryhmässä opiskeluun. Valmistava opetus on vuosiluokkiin sitomatonta ja etenee kunkin oppilaan oman opinto-ohjelman mukaisesti.

Tuntimäärä on 6 - 10 -vuotiailla vähintään 900 tuntia ja vanhemmilla vähintään 1000 tuntia. Viikossa opetusta annetaan 20–30 tuntia. Valmistavaa opetusta voidaan tarvittaessa jatkaa pidempäänkin, jos katsotaan oppilaan edun sitä vaativan. Valmistavan opetuksen jälkeen oppilaalle määritetään taitoja ja valmiuksia vastaava luokka-aste ottaen huomioon oppilaan ikä-taso.

Opetusjärjestelyiden lähtökohtana on se, että valmistavaa opetusta antavissa kouluissa oppilaat integroituvat opetuksen aikana nimenomaan kyseisen koulun perusopetukseen ja jatkavat opiskeluaan valmistavan opetuksen jälkeen kyseisen koulun perusopetuksen oppilaana ikä- ja kehitystasoaan vastaavassa ryhmässä.

Oppilaat integroidaan mahdollisimman varhain perusopetuksen ryhmien tunneille oppiaineissa, joissa puutteellinen kielitaito ei muodosta ylipääsemättömiä esteitä. Tällaisia oppiaineita ovat esimerkiksi taito- ja taideaineet. Integrointi on kaksisuuntaista. Myös perusopetuksen oppilaat tutustuvat uusiin opiskelutovereihin ja heidän tapoihinsa ja kulttuuriinsa.

Valmistavalle opetukselle ei ole määritelty valtakunnallista tuntijakoa eikä oppimäärää, vaan jokaiselle oppilaalle laaditaan oma opinto-ohjelma. Opetusta eriytetään mahdollisuuksien mukaan kunkin oppilaan yksilöllisen kehitystason edellyttämällä tavalla.

2. Perusopetukseen valmistavan opetuksen opetussuunnitelma

Opetuksen järjestäjän tulee hyväksyä perusopetukseen valmistavaa opetusta varten opetussuunnitelma. Lähtökohdan opetussuunnitelman laatimiselle muodostavat perusopetuslaki ja -asetus, valtioneuvoston asetuksessa (422/2012) määritellyt yleiset ja perusopetukseen valmistavaa opetusta koskevat valtakunnalliset tavoitteet, nämä Perusopetukseen valmistavan opetuksen opetussuunnitelman perusteet 2015 sekä soveltuvin osin Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014.

Perusopetukseen valmistavan opetuksen opetussuunnitelmassa tulee olla kuvattuna:

- toimintakulttuuri ja sen periaatteet
- opetuksen tavoitteet ja keskeiset sisällöt
- periaatteet oppilaan oman opinto-ohjelman laatimiseksi
- oppilashuollon ja siihen liittyvän yhteistyön järjestäminen
- ohjaustoiminta oppimisen tukena
- oppimisen ja koulunkäynnin tuki

- suunnitelma kasvatustieteiden ja kurinpidollisten keinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista
- yhteistyö esi- ja perusopetuksen kanssa
- kodin ja koulun yhteistyö
- yhteistyö muiden tahojen kanssa
- oppilaan arviointi ja todistukset.

Naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain mukaan koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että vuosittain laaditaan oppilaitoskohtaisesti tasa-arvosuunnitelma yhteistyössä henkilöstön ja oppilaiden tai opiskelijoiden kanssa. Vuosittaisen tarkastelun sijaan suunnitelma voidaan laatia enintään kahdeksi tai kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Tasa-arvosuunnitelma voidaan sisällyttää osaksi opetussuunnitelmaa tai muuta oppilaitoksen suunnitelmaa.

Yhdenvertaisuuslain mukaan koulutuksen järjestäjän on huolehdittava siitä, että oppilaitoksella on suunnitelma tarvittavista toimenpiteistä yhdenvertaisuuden edistämiseksi. Yhdenvertaisuussuunnitelma voi sisältyä opetussuunnitelmaan.

3. Perusopetukseen valmistavan opetuksen tavoitteet ja keskeiset sisällöt

3.1 Yleiset tavoitteet ja yhteistyö esi- ja perusopetuksen kanssa

Perusopetukseen valmistavan opetuksen tavoitteena on edistää opetukseen osallistuvan oppilaan suomen tai ruotsin kielen taitoa, tasapainoista kehitystä ja kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan sekä antaa tarvittavia valmiuksia perusopetusta varten. Valmistavassa opetuksessa kehitetään oppilaan laaja-alaista osaamista sekä annetaan opetusta perusopetuksen oppiaineissa ja mahdollisuuksien mukaan oppilaan omassa äidinkielessä oppilaan omassa opinto-ohjelmassa tarkemmin määritellyllä tavalla. Laaja-alaisen osaamisen ja eri oppiaineiden opetuksessa noudatetaan soveltuvin osin perusopetuksen opetussuunnitelman perusteita.

Opetuksen tavoitteiden määrittelyssä, sisältöjen valinnassa ja opetusjärjestelyissä otetaan huomioon, että oppilaat ovat iältään, opiskeluvaiheiltaan ja taustaltaan erilaisia. Opetusta eriytetään oppilaiden ikä- ja kehitysvaiheiden mukaisesti. Oppilaiden kielelliset valmiudet sekä kulttuuritausta otetaan huomioon, ja jokaisen oppilaan kieli- ja kulttuuri-identiteettiä tuetaan monipuolisesti. Oppilaan omalla äidinkielellä tuettu opetus edistää sisältöjen omaksumista. Valmistava opetus edistää sukupuolten tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta.

Jos perusopetukseen valmistavan opetuksen oppilaalla on heikko luku- ja/tai kirjoitustaito, tulee oppilaan oman opinto-ohjelman tavoitteet asettaa siten, että oppilas saa omalle taito- ja ikätasolleen soveltuvaa luku- ja kirjoitustaidon opetusta. Oppilaan oman äidinkielen opetuksella voidaan edistää oppilaan luku- ja kirjoitustaitoa.

Luku- ja kirjoitustaidon omaksumiseen ja varmentamiseen varataan riittävästi aikaa. Mikäli oppilaan taidot eivät riitä perusopetuksessa opiskeluun, tulee oppilaan omassa opinto-ohjelmassa kiinnittää erityistä huomiota riittävään ja oikea-aikaiseen tukeen perusopetukseen siirryttäessä. Tarvittaessa oppilas voi jatkaa perusopetukseen valmistavassa opetuksessa, siirtyä opiskelemaan vuosiluokkiin sitomattoman opinto-ohjelman mukaisesti tai muulla tavoin hänelle parhaiten soveltuvien tukitoimien. Perusopetukseen siirtyvän luku- ja kirjoitustaidottoman oppilaan riittävästä tuesta huolehditaan.

Valmistavan opetuksen tavoitteena on auttaa oppilaita kotoutumaan suomalaiseen yhteiskuntaan, taata heille tasa-arvoiset mahdollisuudet koulunkäyntiin sekä tukea lapsen ja nuoren kasvua ja kehitystä oman kulttuuriyhteisönsä ja suomalaisen yhteiskunnan aktiiviseksi jäseneksi. Tärkeää on myös antaa oppilaalle sellaisia valmiuksia, että hän kykenee siirtymään perusopetukseen tai oppivelvollisuusiän täytyttyä muuhun jatko-opiskeluun.

Tavoitteena on, että perusopetukseen valmistavan opetuksen jälkeen oppilas:

- selviää suomen kielellä jokapäiväisissä kielenkäyttötilanteissa
- kykenee siirtymään ikäänsä ja kehitystasoaan vastaavaan perusopetuksen ryhmään tai muuhun jatko-opiskelupaikkaan ja on valmistautunut eri oppiaineiden opiskeluun
- osaa suomen kielen perusrakenteet ja eri aihepiirien perussanaston
- tietää lähiympäristöön, suomalaiseen luontoon, kulttuuriin, elinolosuhteisiin ja yhteiskuntaan sekä koulutukseen liittyviä perusasioita
- suhtautuu luottavaisesti tulevaisuuteensa Suomessa

Ensisijainen tavoite on luku- ja kirjoitustaidon oppiminen ja sujuvoittaminen. Sen lisäksi painopistealueina ovat suomen kielen oppiminen, oppimistaitojen harjaannuttaminen, kouluikäntäntäisiin ja yhteiskunnan toimintakulttuureihin perehtyminen sekä peruskoulun oppiaineisiin tutustuminen. Mahdollisuuksien mukaan tuetaan myös oppilaan oman äidinkielen hallintaa ja kulttuurin tuntemusta.

Valmistavan opetuksen opettajien yhteistyö muiden oppilasta opettavien opettajien (esimerkiksi vieraan kielen opettaja, laaja-alainen erityisopettaja, luokan- ja/tai aineenopettaja/t, oman äidinkielen opettaja) ja oppilashuoltohenkilöstön kanssa on oleellista valmistavan opetuksen aikana. Opettajien välistä yhteistyötä on tarpeen tehdä oppilaan siirtyessä valmistavasta opetuksesta perusopetukseen. Keskeisen oppiaineen valikoiminen ja valmistavassa opetuksessa käsiteltävän oppiaineen määrittely ovat tärkeä yhteistyökohde oppilaan integraatiota ja perusopetukseen siirtymistä silmällä pitäen.

3.2 Kielenopetuksen tavoitteet ja keskeiset sisällöt

Suomi tai ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus

Perusopetukseen valmistavassa opetuksessa pääpaino on suomi tai ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -opinnoissa, joiden osalta tavoitteena on kehittyvä alkeiskielitaito. Opetuksessa noudatetaan soveltuvien osien perusopetuksen suomi tai ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän opetussuunnitelman perusteita. Suomi tai ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -

opinnot ovat pohjana kaikille muille opinnoille. Perusopetukseen valmistavassa opetuksessa suomi tai ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -opintojen tavoitteena on antaa oppilaille tarvittavat valmiudet siirtyä perusopetukseen. Opetuksessa otetaan huomioon oppilaan koulu- ja opiskelutausta ja hänen jo mahdollisesti hallitsemansa suomen tai ruotsin kielen taito. Oppilaan omassa opinto-ohjelmassa määritellään taito- ja ikätason mukaiset suomen tai ruotsin kielen opetuksen tavoitteet ja sisällöt

Valmistavan opetuksen pääpaino on suomi toisena kielenä -opiskelussa. Opetuksen päämääränä on antaa riittävät suomen kielen valmiudet perusopetukseen siirtymistä varten. Sisältöjen valintaa ohjaavat oppilaan oletettu vuosiluokka perusopetuksessa sekä ko. vuosiluokan keskeiset käsitteet eri oppiaineissa.

Oppilaan oma äidinkieli

Oppilaan oman äidinkielen opetuksen tavoitteena on tukea ja edistää äidinkielen hallintaa, kulttuuritaustan tuntemusta ja kulttuuri-identiteetin kehittymistä. Oman äidinkielen hyvä hallinta luo edellytyksiä myös suomen/ruotsin kielen oppimiselle ja tällä kielellä tapahtuvalle muulle oppimiselle. Oppilaille järjestetään opetusta mahdollisuuksien mukaan.

Opetus noudattaa opetussuunnitelman perusteiden liitteessä kuvattuja oppilaan oman äidinkielen opetuksen tavoitteita, sisältöjä ja oppilaan oppimisen arviointia. Oppilaan oman äidinkielen hallintaa ja sen säilymistä tuetaan myös eri tavoin yhteistyössä perheen kanssa.

Omakielistä opetusta ja tukea annetaan oppilaan tarpeiden ja mahdollisuuksien sekä kunnan lukuvuosittain arvioitavan resurssin mukaan maahanmuuttajataustaisia opettajia tai avustajia hyödyntämällä. Omakielisen opetuksen ja tuen avulla saatu lisätieto oppilaan osaamisen tasosta auttaa muiden oppiaineiden tavoitteiden asettamisessa. Näin oppilas voi edistyä aineopinnoissaan, vaikka suomen kielen taidot kehittyisivätkin muita taitoja hitaammin.

Muut kielet

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin sisältyy oppilaiden vieraan kielen opetuksen tavoitteet. Perusopetukseen valmistavassa opetuksessa noudatetaan näitä opetussuunnitelman perusteita soveltuvin osin. Oppilaan vieraan kielen opinnot järjestetään kunnan kieliohjelman mukaisesti. Oppilaan kielelliset valmiudet ratkaisevat, missä määrin hänen omaan opinto-ohjelmaansa voidaan sisällyttää vieraiden kielten opiskelua perusopetukseen valmistavan opetuksen aikana.

Tyrnävän kunnan muiden kielten opetus määritellään tarkemmin Perusopetuksen opetussuunnitelmassa. Perusopetukseen valmistavan opetuksen oppilaan kielellisistä valmiuksista ja suomi toisena kielenä -opintojen edistymisestä riippuu, voidaanko hänen omaan opinto-ohjelmaansa valmistavan opetuksen aikana sisällyttää vieraiden kielten opiskelua. Oppilaan taidot ja tiedot kartoitetaan, ja oppilas sijoitetaan sopivaan opetusryhmään, kun hänellä on siihen tarvittavat suomen kielen valmiudet.

3.3 Muiden oppiaineiden opetuksen tavoitteet ja keskeiset sisällöt

Valmistavan opetuksen muiden oppiaineiden opetuksen lähtökohtana ovat oppilaan aikaisemmat opinnot. Valmistavan opetuksen aikana muiden oppiaineiden opetuksen tavoitteet ja sisällöt noudattavat soveltuvin osin perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä. Sisältöjä suunniteltaessa otetaan huomioon kunkin oppiaineen keskeinen käsitteistö, työ- tavat ja välineet. Perusopetukseen valmistavan opetuksen aikana opiskeltavat oppiaineet valitaan siten, että oppilas pystyy valmistavan opetuksen jälkeen opiskelemaan hänelle osoitettavassa esi- tai perusopetuksen ryhmässä ja että valmistavan opetuksen opinnot mahdollistavat myöhemmin perusopetuksen suorittamisen Suomessa. Lähtökohtana suunnittelulle ovat perusopetuksen kyseisten vuosiluokkien opetuksen tehtävä ja siirtymävaiheen kuvaus sekä vuosiluokilla opiskeltavat oppiaineet .

Omalla äidinkielellä annettu opetus ja tuki edistää oppilaan opiskelua ja kotoutumista. Omakielisen opetuksen ja tuen avulla saatu lisätieto oppilaan osaamisen tasosta auttaa muiden oppiaineiden tavoitteiden asettamisessa. Näin oppilas voi edistyä aineopinnoissaan, vaikka suomen/ruotsin kielen taidot kehittyisivätkin muita taitoja hitaammin. Omakielistä opetusta ja tukea annetaan oppilaan tarpeiden ja mahdollisuuksien mukaan. Opetuksessa voidaan hyödyntää myös oppilaiden tietämystä oman kieli- ja kulttuurialueensa luonnosta, elämäntavoista, historiasta ja yhteiskunnasta, kielistä ja kulttuureista.

Matemaattiset aineet

Opetuksen tavoitteena on, että oppilas pystyy seuraavana lukukautena seuraamaan sijoitusluokkansa suomenkielistä matematiikan opetusta. Olennaista on valita keskeisimmät asiat ja harjoitella matematiikassa käytettäviä suomenkielisiä nimityksiä.

Sekä vuosiluokilla 1– 6 että 7–9 harjoitellaan runsaasti lukujen ja muiden suomenkielisten termien ymmärtämistä lausuen, kirjoittaen ja lukien niitä. Oppilaiden tieto- ja taitotason selvittäminen sekä aiemmin opitun varmentaminen on tärkeää valmistavan opetuksen aikana. Matematiikan opiskelun keskeinen sisältö varsinkin alkuvaiheessa on matemaattisten käsitteiden ja sanaston omaksuminen suomen kielellä. Opetuksessa tulee käyttää systemaattisesti täsmällisiä käsitteitä ja kieltä, joita oppilastakin rohkaistaan käyttämään. Oppilaan oppimisprosessia helpotetaan ja syvennetään erilaisten havaintovälineiden ja toiminnallisten menetelmien avulla, joiden kautta matematiikan oppiminen liitetään oppilaan arkipäivään.

Matematiikassa integroitumisen perusopetukseen voi joidenkin oppilaiden kohdalla toteuttaa melko varhain, koska matematiikan oma rakenne ja käsitteistö auttavat heitä seuraamaan opetusta, vaikka suomen kielen oppiminen olisi vasta alussa. Kielitaidon kehittyessä opetuksessa lisätään sanallisen ja soveltavan matematiikan tehtäviä.

Reaaliaineet

Opetuksen lähtökohtana ovat oppilaan aikaisemmat opinnot ja kulttuuritausta. Opetuksessa hyödynnetään oppilaan tietämystä oman kieli- ja kulttuurialueensa luonnosta, elämänta-

voista, historiasta ja yhteiskunnasta, kielistä ja kulttuureista. Luonnontieteellisten oppiaineiden (ympäristö- ja luonnontieto, biologia, maantieto, kemia, fysiikka) sekä historian ja yhteiskuntaopin sanaston ja käsitteiden opiskelu liitetään suomen kielen opiskeluun.

Valmistavan opetuksen aikana oppilaille pyritään antamaan sanavarasto, jonka avulla he voivat selviytyä opiskelusta perusopetuksen ryhmässä. Valmistavan opetuksen aikana opetus joudutaankin usein aloittamaan peruskäsitteistä ja perustaidoista. Oppilas etenee opiskelusaan omien edellytystensä mukaan opinto-ohjelmaansa seuraten. Uskontoa ei pääsääntöisesti opeteta valmistavan opetuksen aikana, ellei sopivaa opetusta muuten kunnassa ole järjestettynä.

Taito- ja taideaineet

Taito- ja taideaineiden opetuksen tavoitteena on antaa maahanmuuttajaoppilaalle onnistumisen elämyksiä ja mahdollisuus ilmaista itseään monipuolisesti kielitaidoista riippumatta. Niiden avulla pyritään tukemaan ja kehittämään oppilaan taustakulttuurille ominaisia taitoja sekä rohkaisemaan oppilasta tuomaan niitä tutuksi suomalaisoppilaille. Taito- ja taideaineiden opetuksessa pyritään antamaan suomalaisessa koulussa tarvittavia perustaitoja ja -tietoja sekä tuetaan oppilaan kokonaispersoonallisuuden kehitystä.

Taito- ja taideaineiden opetuksessa on otettava huomioon oppilaiden kulttuuritaustasta ja uskonnollisesta vakaumuksesta johtuvat erityistarpeet ja rajoitukset ja pyrittävä joustavin järjestelyin mahdollistamaan osallistuminen oppiaineiden opetukseen. Myös työturvallisuuteen liittyvät erityiskysymykset tulee ottaa huomioon.

Taito- ja taideaineilla - liikunnalla, musiikilla, kuvataiteella, kotitaloudella ja käsityöllä - on suuri merkitys oppilaan itsetunnon ja motivaation kannalta, koska niiden yhteydessä oppilas voi näyttää osaamistaan, vaikka hänen kielitaitonsa olisi vielä rajallista tai muiden oppiaineiden hallinta olisi heikkoa. Taito- ja taideaineet kuuluvat suomalaisen perusopetuksen oppimäärään ja ne ovat kaikille oppilaille yhteisiä oppiaineita. Valmistavassa opetuksessa nämä oppiaineet toiminnallisina ja konkreettisina tukevat myös suomen kielen ja muiden oppiaineiden oppimista. Kaikkien taito- ja taideaineiden yhteydessä opitaan kullekin aineelle ominaisia käsitteitä ja sanastoa sekä ohjeiden ymmärtämistä ja noudattamista. Musiikki on keskeinen opittaessa suomen kielen sanojen rakentumista ja kielen rytmiä. Matematiikan opiskelua tukevat erityisesti taito- ja taideaineisiin liittyvä avaruudellinen hahmottaminen, geometriset sisällöt ja mittaaminen.

Oppilaan integroiminen perusopetuksen ryhmiin aloitetaan yleensä taito- ja taideaineissa. Taito- ja taideaineiden yhteydessä heterogeenisessäkin luokassa on mahdollisuus viettää yhteisiä hetkiä, kokea yhteenkuuluvuutta sekä iloita omasta ja toisten osaamisesta ja luovuudesta. Taito- ja taideaineita hyödynnetään jatkuvasti valmistavassa opetuksessa, vaikka oppilaat jo integroituisivat näiden oppiaineiden oppitunneille perusopetuksen ryhmiin.

4. Toimintakulttuuri

Yhteisön toimintakulttuuri on sen historiallisesti ja kulttuurisesti muotoutunut tapa toimia. Koska perusopetukseen valmistavan opetuksen oppilaat tulevat hyvinkin erilaisista kulttuureista ja koulukulttuureista, on tärkeää luoda ja kehittää yhteistä toimintakulttuuria. Perusopetukseen valmistavan opetuksen toimintakulttuuri rakentuu oppivan yhteisön periaatteille. Se tukee kaikkien yhteisön jäsenten hyvinvointia ja oppimista. Se on jatkuvan kehittämisen kohde ja osa koko koulun toimintakulttuuria. Perusopetukseen valmistavan opetuksen toimintakulttuurin määrittelemisessä voidaan hyödyntää myös Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteita 2014.

4.1 Oppimisympäristöt ja työtavat

Perusopetukseen valmistavassa opetuksessa hyödynnetään kokemuksellisia ja toiminnallisia oppimisympäristöjä ja monipuolisia opetusmenetelmiä ja työtapoja. Monipuoliset oppimisympäristöt tarjoavat oppilaalle mielekkäitä ja monipuolisia tilanteita käyttää kieltä eri kommunikaatioympäristöissä. Erilaiset tilanteet kehittävät oppilaan kykyä toimia sekä itsenäisenä yksilönä että yhteisön jäsenenä ja antavat valmiuksia elinikäiseen oppimiseen. Erilaiset oppimisympäristöt tutustuttavat oppilasta myös suomalaiseen kulttuuriin ja edistävät hänen kotoutumistaan lähiympäristöön sekä laajemmin suomalaiseen yhteiskuntaan.

Perusopetukseen valmistava opetus niveltyy osaksi perusopetusta ja koulussa vallitsevaa toimintakulttuuria, mutta myös vaikuttaa muun koulun toimintakulttuurin ja käytänteiden kehittämiseen. Oppilaat harjaantuvat valmistavan opetuksen aikana perusopetuksen työtapoihin. Tavoitteena on, että oppilaat pystyvät vähitellen myös itse asettamaan itselleen oppimistavoitteita sekä harjaantuvat oppimaan oppimisen taidoissaan. Niinpä työtapojen on hyvä olla monipuolisia, oppilasta aktivoivia ja eriyttäviä.

Perusopetukseen valmistavan opetuksen aikana on tarpeen oppia vähitellen myös itsenäistä työskentelyä, tiimityöskentelyä, tieto- ja viestintätekniisiä taitoja ja tiedonhakutaitoja. Oppiminen on sidoksissa oppilaan aiempiin tietoihin ja oppimisstrategioihin ja on siten jokaisella yksilöllistä. Koska eri oppiaineet ja niiden tavat käyttää kieltä ovat keskeisiä perusopetukseen valmistavassa opetuksessa, opetus edellyttää kielitietoisia työtapoja kaikissa oppiaineissa. Erilaisten tekstien lukemisen, ymmärtämisen, tulkitsemisen ja tuottamisen taidot ovat keskeisiä. Kielitietoiset työtavat edellyttävät opettajien yhteistyötä ja yhteistä ymmärrystä kielen merkityksestä oppimisessa.

Oppimiseen vaikutetaan oppimisympäristön avulla. Oppimisympäristöllä tarkoitetaan oppimiseen liittyvien fyysisten ja psyykkisten rakenteiden kokonaisuutta. Fyysiseen ympäristöön kuuluvat koulurakennukset, muut tilat, opetusvälineet ja lähiympäristö. Psyykkinen oppimis-

ympäristö taas muodostuu kognitiivisista eli tiedollisista, emotionaalista ja sosiaalisista tekijöistä. Tärkeitä osa-alueita tässä ovat esimerkiksi oppilaan ja opettajan välinen sekä oppilaiden keskinäinen vuorovaikutus, erilaiset oppimis-, työskentely- ja arviointitavat, kannustus, ohjaus ja oppilaaseen kohdistuvien rajojen ja odotusten asettaminen avoimessa, rohkaivassa, kiireettömässä ja myönteisessä ilmapiirissä.

Opettaja valitsee työtavat siten, että ne tukevat monipuolisesti tietojen ja taitojen oppimista, oppilaan kehittymistä oppijana sekä antavat mahdollisuuksia kasvuun yhteisön jäsenenä. Ryhmä- ja parityöskentely, yhteistoiminnalliset opiskelumenetelmät ja toisaalta yksilöllinen työskentely ja itsenäinen tiedonhankinta saattavat vaatia tottumista erilaisista opiskelukulttuureista tulevilta oppilailta. Opettajajohtoiset työtavat ovat edellä mainittujen menetelmien rinnalla tärkeitä erityisesti opetuksen alkuvaiheessa. Opetuksessa käytetään eri oppiaineille ominaisia, monipuolisia työtapoja. Opetuksen havainnollisuus, oppilaan ohjaaminen itsenäiseen tiedonhankintaan ja arviointiin sekä ongelmanratkaisukyvyyn kehittämisen ovat valmistavan opetuksen työtapojen valinnassa olennaisia. Tieto- ja viestintätekniikkaa hyödynnetään erilaisissa oppimistilanteissa ja eri oppiaineissa.

4.2 Opetuksen eheyttäminen ja monialaiset oppimiskokonaisuudet

Opetuksen eheyttäminen on tärkeä osa perusopetukseen valmistavan opetuksen toimintakulttuuria. Sen tavoitteena on auttaa oppilaita yhdistämään suomen tai ruotsin kielen sekä eri oppiaineiden tietoja ja taitoja sekä jäsentämään niitä mielekkäiksi kokonaisuuksiksi vuorovaikutuksessa toisten kanssa. Kokonaisuuksien tarkastelu ja tiedonaloja yhdistelevät, tutkivat työskentelyjaksot ohjaavat oppilaita soveltamaan tietojaan ja tuottavat kokemuksia osallistumisesta tiedon yhteisölliseen rakentamiseen. Oppilaat voivat näin hahmottaa koulussa opiskeltavien asioiden merkitystä oman elämän ja yhteisön sekä yhteiskunnan ja ihmiskunnan kannalta. Samalla he saavat aineksia maailmankuvansa laajentamiseen ja jäsentämiseen.

Opetuksen eheyttäminen edellyttää sekä opetuksen sisältöä että työtapoja koskevaa pedagogista lähestymistapaa, jossa kunkin oppiaineen opetuksessa ja erityisesti oppiainerajat ylittäen tarkastellaan todellisen maailman ilmiöitä tai teemoja kokonaisuuksina. Eheyttämisen tapa ja kesto voi vaihdella oppilaiden tarpeista ja opetuksen tavoitteista riippuen.

Suomen tai ruotsin kielen sekä muiden oppiaineiden muodostamat monialaiset oppimiskokonaisuudet edistävät perusopetukseen valmistavassa opetuksessa oppilaan laaja-alaisen osaamisen kehittymistä. Oppimiskokonaisuuksien aiheet suunnitellaan paikallisesti ilmentämään perusopetukseen valmistavan opetuksen toimintakulttuurin periaatteita.

Monialaisten oppimiskokonaisuuksien suunnittelussa ja toteuttamisessa hyödynnetään paikallisia voimavaroja ja mahdollisuuksia. Oppimiskokonaisuudet tarjoavat hyvän tilaisuuden koulun ja muun yhteiskunnan väliselle yhteistyölle. Käsiteltävien asioiden paikallisuus, ajankohtaisuus ja yhteiskunnallinen merkittävyys luovat lisämotivaatiota sekä opettajille että oppilaille. Oppimiskokonaisuuksien sisällöiksi etsitään toimintakulttuurin periaatteiden mukaisia, oppilaita kiinnostavia sekä oppiaineiden ja opettajien väliseen yhteistyöhön soveltuvia

teemoja. Niiden opiskelussa käytetään suomen tai ruotsin kielen taitoa kehittäviä sekä eri oppiaineille ominaisia tarkastelutapoja, käsitteitä ja menetelmiä.

Opetussuunnitelmaan voidaan liittää monialaisten oppimiskokonaisuuksien toteuttamista tukevia yhteistyösuunnitelmia koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa.

Valmistavassa opetuksessa noudatetaan kokonaisopetusperiaatetta, jolloin samaa aihepiiriä pyritään käsittelemään useiden oppituntien aikana. Tarkoituksena on lisätä opetuksen johdonmukaisuutta ja parantaa oppimistuloksia. Opetuksen eheyttämisen kannalta on tärkeää, että oppilas oppii vertaamaan omaa ja suomalaista kulttuuria sekä löytämään niistä yhteisiä, ihmiselämälle yleisiä piirteitä, jotka auttavat häntä sopeutumaan uuteen kotimaahan.

5. Oppilaan oman opinto-ohjelman laatiminen

Koska perusopetukseen valmistavan opetuksen oppilaiden kielitaito ja muut valmiudet vaihtelevat, perusopetukseen valmistavaa opetusta varten ei ole määritelty valtakunnallista tuntijakoa tai oppimäärää, vaan jokaiselle oppilaalle laaditaan oma opinto-ohjelma.

Oppilaan omaan opinto-ohjelmaan kirjataan:

- oppilaan lähtötaso, kuten koulunkäyntihistoria, kielitaito ja oppilaan vahvuudet
- oppilaan henkilökohtaiset oppimistavoitteet, joita tarkistetaan säännöllisin väliajoin
- opiskeltavat oppiaineet, niiden tuntimäärät sekä opetuksen sisältö
- oppilaan opinnot valmistavan opetuksen opetusryhmässä ja integrointi perusopetukseen
- ohjauksen järjestäminen ja mahdollisesti tarvittavat tukitoimet.

Oppilaan oma opinto-ohjelma voi olla osa kotouttamislain mukaista oppilaan kotoutumissuunnitelmaa.

Opinto-ohjelma on suunnitelma oppilaan koulunkäynnin toteuttamiseksi. Siinä kuvataan seuraavia asioita:

- oppilaan lähtötaso, kuten esimerkiksi koulunkäyntihistoria, kielitaito ja vahvuudet
- opiskelupaikka ja -ryhmä sekä integraation toteuttaminen
- henkilökohtaiset oppimistavoitteet
- opiskeltavat oppiaineet, niiden tuntimäärät ja opetuksen sisältö
- tarvittavat tukitoimet

Valmistavan opetuksen aikana kartoitetaan oppilaan oppimisvalmiudet ja erityistarpeet. Opinto-ohjelman laatimisen lähtökohtina ovat oppilaan ikä- ja kehitystaso, opiskelunvalmiudet ja oppimistausta. Opinto-ohjelman tehdään viimeistään kolmen kuukauden kuluttua siitä, kun valmistava opetus on aloitettu. Opinto-ohjelmaa päivitetään tarpeen mukaan. Päivitys pyritään tekemään myös oppilaan siirtyessä perusopetukseen, jolloin arvioidaan mm. oppilaan valmiudet ja tuen tarve perusopetuksessa. Oppilaan ollessa tehostetun tai erityisen tuen piirissä hänelle laaditaan oppimissuunnitelma tai HOJKS, joka korvaa opinto-ohjelman. Myös yleisen tuen oppimissuunnitelmaa voidaan käyttää opinto-ohjelman laatimisen välineenä.

Opinto-ohjelmaa laadittaessa on otettava huomioon, että suomen kielen luku- ja kirjoitustaidon omaksuminen ja varmentaminen vaativat aikaa. Opinto-ohjelmassa tulee kiinnittää huomiota perusopetukseen siirtymisen aikatauluun. Tarvittaessa oppilaalla tulee olla mahdollisuus jatkaa opiskelua tuettuna valmistavan opetuksen ryhmässä tai muulla joustavalla tavalla, vaikka hänet on jo hallinnollisesti siirretty perusopetukseen. Joskus voi olla tarpeen miettiä opiskelua vuosiluokkiin sitomattoman opinto-ohjelman mukaisesti tai muiden oppilaalle parhaiten soveltuvien tukitoimien avulla. Luku- ja kirjoitustaidon puute ei saa olla este taito- ja taideaineiden opetukseen integroimiselle.

6. Oppilaan hyvinvointi sekä oppimisen ja koulunkäynnin tuki

Perusopetukseen valmistava opetus ohjaa tunnistamaan eri kulttuureja yhdistäviä hyvän elämän arvoja ja periaatteita. Opiskelu vahvistaa opiskelijan taitoja toimia kulttuurisesti monimuotoisessa yhteiskunnassa sekä kartuttaa oppilaan kulttuurienvälistä toimintakykyä. Opetus kannustaa vuorovaikutukseen eri kulttuuriryhmien välille ja kantaväestön kanssa. Perusopetukseen valmistavassa opetuksessa edistetään hyviä etnisiä suhteita. Syrjintää, rasismia, väkivaltaa tai kiusaamista ei sallita missään muodossa eikä keneltäkään.

Perusopetukseen valmistavassa opetuksessa huolehditaan kokonaisvaltaisesti oppilaan hyvinvoinnista ja siihen liittyvistä seikoista, kuten kodin ja koulun yhteistyöstä, riittävästä oppilashuollollisesta tuesta sekä oppilaanohjauksesta. Näiden määrittelyssä voidaan soveltuvin osin hyödyntää perusopetuksen opetussuunnitelman perusteita. Jos perusopetukseen valmistavan opetuksen aikana selviää oppilaan tarve oppimisen ja koulunkäynnin tukeen, tuki annetaan oppilaalle parhaiten soveltuvalla tavalla.

Tarvittaessa oppilas saa yleistä, tehostettua ja erityistä tukea kuten perusopetuksenkin oppilaat. Erityisesti tulee huolehtia opinto-ohjelman päivittämisestä sekä nivelvaiheissa ohjauksesta ja tiedonsiirrosta uuteen opiskelupaikkaan. Ilman vanhempiaan Suomeen saapuneiden lasten ja nuorten erityistarpeet, kuten luotettavat ja turvalliset aikuiskontaktit, on huomioitava. Yhteistyötä tehdään kotoutumissuunnitelman laatijoiden kanssa

6.1 Opetuksen eriyttäminen

Perusopetukseen valmistavan opetuksen oppilaat eroavat toisistaan kielitaidoltaan, oppimis- ja opiskeluväliltään, kiinnostuksen kohteiltaan ja motivaatioltaan sekä oppimistarpeiltaan. Valmistava opetus pyritään järjestämään niin, että nämä oppilaiden väliset erot otetaan huomioon. Esimerkiksi eri-ikäiset ja kielitaidoltaan eritasoiset oppilaat voidaan jakaa omiksi ryhmikseen. Lisäksi oppilaiden erilaiset oppimistarpeet voidaan ottaa huomioon eriyttämällä opetusta. Valmistavaa opetusta kehitetään tavoitteellisesti ja pitkäjänteisesti yhtenäisenä kokonaisuutena, jossa kielitaito ja muut valmiudet kehittyvät jatkuvasti. Oppilaat saavat myös mahdollisuuksia oppia toisiltaan, tukea toisiaan ja toimia kielenkäytön mallina toisilleen. Tärkeässä asemassa on opettajan antama vuorovaikutuksellinen tuki, jonka avulla oppija suorittaa myös sellaisista tehtävistä, jotka voisivat itsenäisesti olla mahdottomia suorittaa. Jotta

oppimistapahtuma olisi toimiva, sen suunnittelu edellyttää hyvää oppilaantuntemusta. Niinpä on tarpeen selvittää mm. oppilaiden opiskelutottumukset, asenteet suomen kieltä kohtaan sekä käsitykset suomen kielen taidon tärkeydestä ja vaikeudesta sekä oppilaiden lähtötaso eri kielitaidon osa-alueiden osalta. Tämän pohjatiedon varassa opettaja voi tarpeen mukaan eriyttää muun muassa eri oppiaineiden opetukseen käytettävää aikaa, oppiaineen syvyyttä tai laajuutta, menetelmiä, työtapoja tai materiaaleja. Eriyttäminen tarkoittaa käytännössä ennen kaikkea sisältöjen valintaa sekä tarkoituksenmukaisia opetusjärjestelyitä. On tärkeää, että jokainen oppilas saa oman taitotasonsa mukaisia ja sopivan haastavia tehtäviä. Myös mahdolliset oppimisvaikeudet on tärkeä selvittää, jotta tuen tarve voidaan ottaa huomioon.

Esi- ja alkuopetusikäiset oppilaat

Oppilaan valmiudet esiopetukseen ja suomen kielen osaaminen ovat keskeisiä tekijöitä, jotka vaikuttavat siihen, miten eriyttäminen oppilasryhmässä toteutetaan. Vaihtelevien työtapojen ja harjoitteiden sekä eritasoisten tehtävien avulla jokaiselle oppilaalle pyritään takaamaan riittävästi haasteita ja onnistumisen kokemuksia. Eriyttämisestä huolimatta oppilaalla tulee aina olla yhteisiä oppimistehtäviä ja sosiaalisuuteen ohjaavia kokemuksia toisten oppilaiden kanssa.

Luku- ja kirjoitustaidottomat oppilaat

Luku- ja kirjoitustaidottomien tai puutteellisen luku- ja kirjoitustaidon omaavien oppilaiden opetuksen pääpaino on suomen kielen luku- ja kirjoitustaidon oppimisessa. Oppilaan oman opinto-ohjelman tavoitteet asetetaan siten, että oppilaat saavat omalle taito- ja ikätasolleen sopivaa opetusta. Sisällöt valitaan niin, että ne tukevat arkitilanteista selviytymistä ja kotoutumista.

6.2 Kodin ja koulun yhteistyö

Opetuksen järjestäjä luo edellytykset kodin ja koulun yhteistyölle. Yhteistyön lähtökohtana on osapuolten yhdenvertainen ja tasa-arvoinen kunnioitus ja kohtelu. Tavoitteena on vuoropuhelun aikaansaaminen oppilaan kasvun ja oppimisen tukemiseksi.

Kodin ja koulun yhteistyössä otetaan huomioon perheiden kieli- ja kulttuuritausta. Huoltajille annetaan tietoa suomalaisesta koulusta ja koulutusjärjestelmästä, opetussuunnitelmasta, oppilaan arvioinnista, opetusmenetelmistä ja perusopetukseen valmistavassa opetuksessa käytettävästä oppilaan omasta opinto-ohjelmasta. Perheille annetaan tietoa perusopetukseen siirtymisestä sekä jatko-opintomahdollisuuksista perusopetuksen jälkeen.

Yhteistyön käynnistäminen oppilaan huoltajien kanssa on tärkeää heti valmistavan opetuksen alkaessa. Tavoitteena on vuoropuhelun aikaansaaminen oppilaan kasvun ja kehityksen tukemiseksi. Oppilaan opinto-ohjelmasta keskustellaan huoltajan kanssa. Tällöin valmistavan opetuksen opettaja saa tietoa oppilaan aikaisemmasta koulunkäynnistä sekä perheen tavoista ja kulttuurista. Tarvittaessa hyödynnetään tulkkauspalvelua, jonka avulla molemminpuolinen

ymmärrys varmistetaan. Tärkeää on, että oppilaalle ja hänen perheelleen muodostuu selkeä ja realistinen kuva Suomen koulujärjestelmän mahdollisuuksista ja vaatimuksista.

6.3 Oppilashuolto

Perusopetukseen valmistavan opetuksen oppilashuollon järjestämistä ja toteuttamista koskevat samat periaatteet ja oppilaita samat oikeudet kuin perusopetuksen oppilaille annettavassa oppilashuollossa. Opetuksen järjestäjällä tulee olla oppilas- ja opiskelijahuoltolain edellyttämä koulukohtainen oppilashuoltosuunnitelma, jonka laatimisesta on määrätty perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa ([määräys 4/011/2014](#)). Perusopetukseen valmistavan opetuksen koulukohtainen oppilashuoltosuunnitelma voidaan sisällyttää perusopetusta koskevaan koulukohtaiseen oppilashuoltosuunnitelmaan. Koulukohtaiseen oppilashuoltosuunnitelmaan tulee sisältyä myös suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä.

Perusopetukseen valmistavassa opetuksessa oppilaalla on oikeus opetukseen osallistumisen edellyttämään maksuttomaan oppilashuoltoon. Yhteisön ja yksittäisten oppilaiden terveydestä, hyvinvoinnista ja turvallisuudesta huolehtiminen ulottuu kaikkeen koulutyöhön. Oppilashuolto on kaikkien kouluyhteisössä työskentelevien ja oppilashuoltopalveluista vastaavien työntekijöiden yhteinen tehtävä.

Oppilashuoltoa toteutetaan sekä yhteisöllisenä että yksilökohtaisena. Yhteisöllinen oppilashuolto on osa perusopetukseen valmistavan opetuksen yhteisöllistä toimintakulttuuria ja ensisijainen tapa toteuttaa oppilashuoltoa. Yhteisöllinen oppilashuolto on ennalta ehkäisevää ja sen tehtävänä on vahvistaa osallisuuden, huolenpidon ja turvallisuuden ilmapiiriä perusopetukseen valmistavassa opetuksessa. Kouluyhteisössä arvostetaan jokaisen yksilöllisyyttä eikä syrjintää, väkivaltaa, kiusaamista tai rasismia hyväksytä. Oppilaita ohjataan arvostamaan sekä omaa että ympäristön kulttuurista, kielellistä ja katsomuksellista monimuotoisuutta.

Oppilashuoltotyötä ohjaa oppilaan edun ensisijaisuus. Yksilökohtaista oppilashuoltoa toteutetaan oppilaan ja tarvittaessa huoltajan suostumuksella. Psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä kouluterveydenhuollon palvelut ovat oppilaan saatavilla ja ne järjestetään lain edellyttämässä määräajassa. Oppilaan yksilölliset edellytykset, voimavarat ja tarpeet otetaan huomioon valmistavan opetuksen arjessa sekä tarvittavan tuen suunnittelussa ja toteutuksessa. Työssä turvataan oppilaan ja huoltajan osallisuus, työskentelyn luottamuksellisuus sekä kunnioittava vuorovaikutus. Osallisuuden varmistamiseksi huolehditaan tarvittavista tulkitsemispalveluista.

Monialainen yhteistyö on perusopetukseen valmistavan opetuksen oppilashuollossa tärkeää. Oppilashuolto järjestetään opetus-, sosiaali- ja terveystoimen yhteistyönä siten, että siitä muodostuu toimiva kokonaisuus. Oppilashuoltoa toteutetaan yhteistyössä oppilaan, huoltajan sekä tarvittaessa muiden yhteistyökumppaneiden kuten perheen kotoutumissuunnitelmasta vastaavan tahon kanssa. Oppilashuollon toimintatavoista ja palveluista tiedotetaan

suunnitelmallisesti. Huoltajille annetaan tietoa myös suomalaisen koulutusjärjestelmän sekä sosiaali- ja terveydenhuollon toimintatavoista ja saatavuudesta.

Oppilashuollon palveluita koulussa ovat kouluterveydenhuollon, koulupsykologien ja koulukuraattoreiden asiakastyö. Oppilashuoltoa toteutetaan yhteistyössä terveystyö-, sosiaali- ja nuorisotoimen sekä muiden yhteistyötahojen kanssa. Tällä yhteistyöllä edistetään myös oppilaan kotoutumista.

Valmistavan opetuksen oppilaat kuuluvat koulun oppilashuollon piiriin. Oppilashuolto on oppilaiden fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta hyvinvoinnista huolehtimista, ja sen toteuttaminen kuuluu kaikille koulu yhteisössä työskenteleville. Oppilashuollon avulla edistetään oppilaiden tervettä, tasapainoista kasvua ja kehitystä sekä luodaan edellytykset hyvälle oppimiselle. Erityistä huomiota on kiinnitettävä tuen tarpeiden varhaiseen tunnistamiseen. Tuen tarpeet arvioidaan yhteistyössä oppilashuoltohenkilöstön kanssa.

6.4 Oppilaanohjaus

Opetussuunnitelmassa määritellään, miten oppilaanohjaus perusopetukseen valmistavassa opetuksessa toteutetaan. Oppilaanohjauksen tarkoituksena on kehittää oppilaan oppimisvalmiuksia ja tukea hänen sosiaalista kasvuaan sekä ennaltaehkäistä oppimisvaikeuksia. Oppilaan opiskelua perusopetukseen valmistavassa opetuksessa tuetaan oppilaanohjauksella siten, että opiskelutaidot ja elämänsuunnittelun kannalta tarpeelliset tiedot ja taidot kehittyvät. Ohjausta voidaan toteuttaa perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa kuvattujen ohjaustoiminnalle asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Perusopetukseen siirtymistä suunniteltaessa tulee huolehtia siitä, että tieto oppilaan valmiuksista ja edistymisestä valmistavassa opetuksessa siirtyy seuraavaan kouluun. Oppilaalle ja hänen huoltajalleen annetaan mahdollisuus tutustua ajoissa tulevaan kouluun. Valmistavan opetuksen oppilaanohjauksessa tulee kiinnittää huomiota myös siihen, että oppilaalla on käsitys omista mahdollisuuksistaan jatko-opinnoissa ja työelämässä.

6.5 Suunnitelma kasvatustieteellisten ja kurinpidollisten keinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista

Opetukseen osallistuvalla on oikeus turvalliseen opiskelu ympäristöön, jossa työrauha ja opiskelun esteetön sujuminen on varmistettu. Työrauhaan voidaan vaikuttaa monilla koulun keinoilla, joista keskeisiä ovat opettajan antama ohjaus ja palaute, yhteistyö sekä yhteinen vastuunotto ja huolenpito. Pedagogisia ratkaisuja kehittämällä sekä luottamuksen ja välittämisen ilmapiiriä vahvistamalla luodaan edellytykset hyvän työrauhan rakentumiselle. Opetuksen järjestäjällä on oikeus käyttää työrauhan turvaamiseksi ja epäasialliseen käyttäytymiseen puuttumiseksi myös kasvatustieteellisiä ja erilaisia kurinpitokeinoja. Kasvatustieteellisessä ja kurinpitoasioissa noudatettavasta menettelystä säädetään perusopetuslaissa.

Kasvatuskeskustelu on ensisijainen tapa puuttua oppilaan epäasialliseen käyttäytymiseen. Keskustelun tarkoituksena on yhdessä oppilaan kanssa yksilöidä toimenpiteeseen johtanut teko tai laiminlyönti, kuulla oppilasta, selvittää laajemmin käyttäytymisen syyt ja seuraukset sekä pohtia keinot tilanteen korjaamiseksi. Menettelyn tavoitteena on löytää myönteisiä keinoja koulussa käyttäytymisen ja oppilaan hyvinvoinnin parantamiseksi. Opetuksen järjestäjä päättää, millaisissa tapauksissa kasvatuskeskustelua käytetään. Kurinpidollisia keinoja ovat perusopetuslain mukaan jälki-istunto, kirjallinen varoitus ja määräaikainen erottaminen. Opetusta häiritsevä oppilas voidaan määrätä poistumaan luokkahuoneesta tai muusta tilasta, jossa opetusta annetaan, taikka koulun tilaisuudesta. Lisäksi työrauhan turvaamiseksi oppilaan oikeus osallistua opetukseen voidaan evätä enintään jäljellä olevan työpäivän ajaksi, jos on olemassa vaara, että toisen oppilaan tai muun henkilön turvallisuus kärsii oppilaan väkivaltaisen tai uhkaavan käyttäytymisen vuoksi taikka opetus tai siihen liittyvä toiminta vaikeutuu kohtuuttomasti oppilaan häiritsevän käyttäytymisen vuoksi. Oppilaan osallistuminen opetukseen voidaan edellä mainitulla perusteella evätä myös seuraavaksi työpäiväksi, mikäli opetuksen järjestäjä tarvitsee aikaa suunnitella oppilaan paluuta takaisin opetukseen ja tarjota oppilaalle oppilashuollon palveluita sekä tukea turvallista paluuta opetukseen.

Perusopetuslaki velvoittaa opetuksen järjestäjän laatimaan ja ohjeistamaan opetussuunnitelman yhteydessä suunnitelman kasvatuskeskustelujen ja kurinpidollisten keinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista. Suunnittelun tarkoituksena on varmistaa toimintatapojen laillisuus ja yhdenmukaisuus sekä oppilaiden yhdenvertainen kohtelu. Suunnittelu tukee myös koulun järjestyssääntöjen toteutumista. Suunnittelun tarkoituksena on varmistaa toimintatapojen laillisuus ja yhdenmukaisuus sekä oppilaiden yhdenvertainen kohtelu. Suunnittelu tukee myös koulun järjestyssääntöjen toteutumista.

Opetuksen järjestäjä huolehtii siitä, että jokaisella sen alaisella koululla on käytössään kasvatuskeskustelujen ja kurinpitomenettelyjen toteuttamista koskeva suunnitelma. Suunnitelma voidaan laatia osana opetussuunnitelmaa tai erillisenä. Se voidaan laatia kokonaisuudessaan koulujen yhteisenä tai siten, että suunnitelman rakenne ja keskeiset toimintatapalinjaukset ovat yhteisiä ja suunnitelma täsmennetään koulukohtaisesti.

Suunnitelman laadinnassa on otettava huomioon, että kurinpidossa ja työrauhan turvaamisessa voidaan käyttää vain laissa mainittuja keinoja ja että näitä keinoja käytettäessä noudatetaan hallinnon yleisiä oikeusturvaperiaatteita. Keinojen käytön tulee perustua asiallisiin, yleisesti hyväksyttäviin ja objektiivisiin syihin. Samanlaisista teoista tulee tekijästä riippumatta määrätä samanlainen seuraamus, kuitenkin siten, että tekojen toistuminen voidaan ottaa huomioon raskauttavana tekijänä. Kurinpitoseuraamusten tulee olla suhteessa tekoon. Myös oppilaan ikä ja kehitysvaihe otetaan huomioon. Kurinpidollisia keinoja ei saa käyttää oppilaita häpäisevällä tai loukkaavalla tavalla.

Opetuksen järjestäjä päättää suunnitelman laatimisesta ja valmisteluun osallistuvista tahoista. Oppilaille tulee lain mukaan järjestää mahdollisuus osallistua suunnitelman valmisteluun. Yhteistyö huoltajien ja muun muassa sosiaali- ja terveydenhuollon edustajien kanssa tukee suunnitelman toteutumista. Henkilöstöä ja oppilaskuntaa tulee kuulla ennen suunnitelman hyväksymistä tai päivittämistä

Koulun opettajan tai rehtorin tulee ilmoittaa tietoonsa tulleesta oppimisympäristössä tai koulumatkalla tapahtuneesta häirinnästä, kiusaamisesta, syrjinnästä tai väkivallasta niistä epäilyn ja niiden kohteena olevan oppilaan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle.

Kunnassa on erillinen suunnitelma kasvatustieteiden ja kurinpidollisten keinojen käytöstä ja menettelytavoista. Tämä suunnitelma koskee myös perusopetukseen valmistavaan opetukseen osallistuvia oppilaita.

7. Oppilaan arviointi

Opetussuunnitelmassa määrätään valmistavaan opetukseen osallistuvien arvioinnista sekä heille annettavasta todistuksesta. Arvioinnin tulee olla ohjaavaa, kannustavaa ja monipuolista. Oppilaan edellytyksiä itsearviointiin kehitetään. Arvioinnin avulla valmistavan opetuksen oppilaalle annetaan kuva myös perusopetuksen vaatimuksista.

Arvioinnin suorittavat yhteistyössä kaikki oppilasta opettavat opettajat. Arviointi perustuu jatkuvaan ja monipuoliseen havainnointiin ja näyttöön. Perusopetukseen valmistavassa opetuksessa ei käytetä numeerista arviointia.

Valmistavan opetuksen arvioinnin tulee olla yksilöllistä, monipuolista ja oppilaan tulevia tavoitteita hahmottavaa. Oppilasta arvioidaan hänelle laaditun opinto-ohjelman ja valmistavan opetuksen yleisten tavoitteiden mukaan. Myös oppilaan edellytyksiä itsearviointiin tulee kehittää. Suomen kielen tason arviointi on tärkeä osa arviointia. Arvioinnin periaatteista, tavoitteista ja menetelmistä tulee antaa tietoa sekä oppilaalle että hänen huoltajalleen. Valmistavassa opetuksessa ei arvioida numeroin.

8. Todistukset

Perusopetukseen valmistavan opetuksen päätteeksi oppilaalle annetaan todistus perusopetukseen valmistavaan opetukseen osallistumisesta. Todistukseen merkitään perusopetukseen valmistavan opetuksen laajuus, opiskellut oppiaineet, niiden laajuus ja opetuksen sisältö. Todistuksessa kuvataan oppilaan edistymistä valmistavan opetuksen aikana.

Perusopetukseen valmistavaan opetukseen osallistuvan osallistumistodistusta voidaan täydentää kuvaamalla oppilaan edistymistä perusopetuksen oppiaineissa valmistavan opetuksen aikana.

9. Perusopetuksen oppimäärään sisältyvien opintojen suorittaminen valmistavan opetuksen aikana

Perusopetukseen valmistavan opetuksen oppilaan omaan opinto-ohjelmaan voi kuulua perusopetuksen oppimäärän mukaisia eri oppiaineiden opintoja. Oppilas voi saada todistuksen edellä mainittujen opintojen hyväksytystä suorittamisesta osallistumalla perusopetuslaissa tarkoitettuun erityiseen tutkintoon. Jos oppilas siirtyy perusopetukseen valmistavan opetuksen jälkeen perusopetukseen, voidaan perusopetukseen valmistavassa opetuksessa saavutettu osaaminen hyväksi lukea, jos oppilaalla on perusopetuksen oppimäärää vastaavat tiedot ja taidot.

Erityiseen tutkintoon osallistuvan tulee osoittaa, että hänen tietonsa ja taitonsa vastaavat eri oppiaineissa perusopetuksen oppimäärän mukaisia tietoja ja taitoja. Tutkintoon osallistuvan oppilaan osaamista arvioidaan suhteessa perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määriteltäviin ja paikallisessa opetussuunnitelmassa tarkennettuihin eri oppiaineiden tavoitteisiin. Oppilaan osaamisen tason määrittelyssä käytetään apuna perusopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin sisältyviä hyvän osaamisen kuvauksia ja päättöarvioinnin kriteerejä. Erityisessä tutkinnossa voidaan suorittaa oppiaineen koko oppimäärä tai osia siitä, kuten jonkin vuosiluokan oppimäärä.

Erityisen tutkinnon hyväksytysti suorittaneelle annetaan todistus perusopetuksen oppimäärän suorittamisesta kokonaan tai osittain. Erityisessä tutkinnossa käytettäviä todistuksia koskevat määräykset sisältyvät perusopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin.

Tyrnävällä erityisen tutkinnon suorittamisen periaatteet kuvataan perusopetuksen opetussuunnitelmassa. Siinä kuvattuja periaatteita noudattaen myös perusopetukseen valmistavaan opetukseen osallistuvan oppilaan on mahdollista suorittaa perusopetuksen oppimäärän mukaisia eri oppiaineiden opintoja perusopetuslain 38 §:ssä tarkoitetun erityisen tutkinnon suorittamalla. Erityisessä tutkinnossa voidaan suorittaa koko oppimäärä tai osia siitä, kuten esimerkiksi jonkin vuosiluokan oppimäärä. Arviointi voidaan antaa sanallisena arviona tai numeroarvosteluna. Jos oppilas suorittaa jonkin perusopetuksen oppiaineen koko oppimäärän valmistavan opetuksen ohessa, annetaan siitä numeroarvosana.